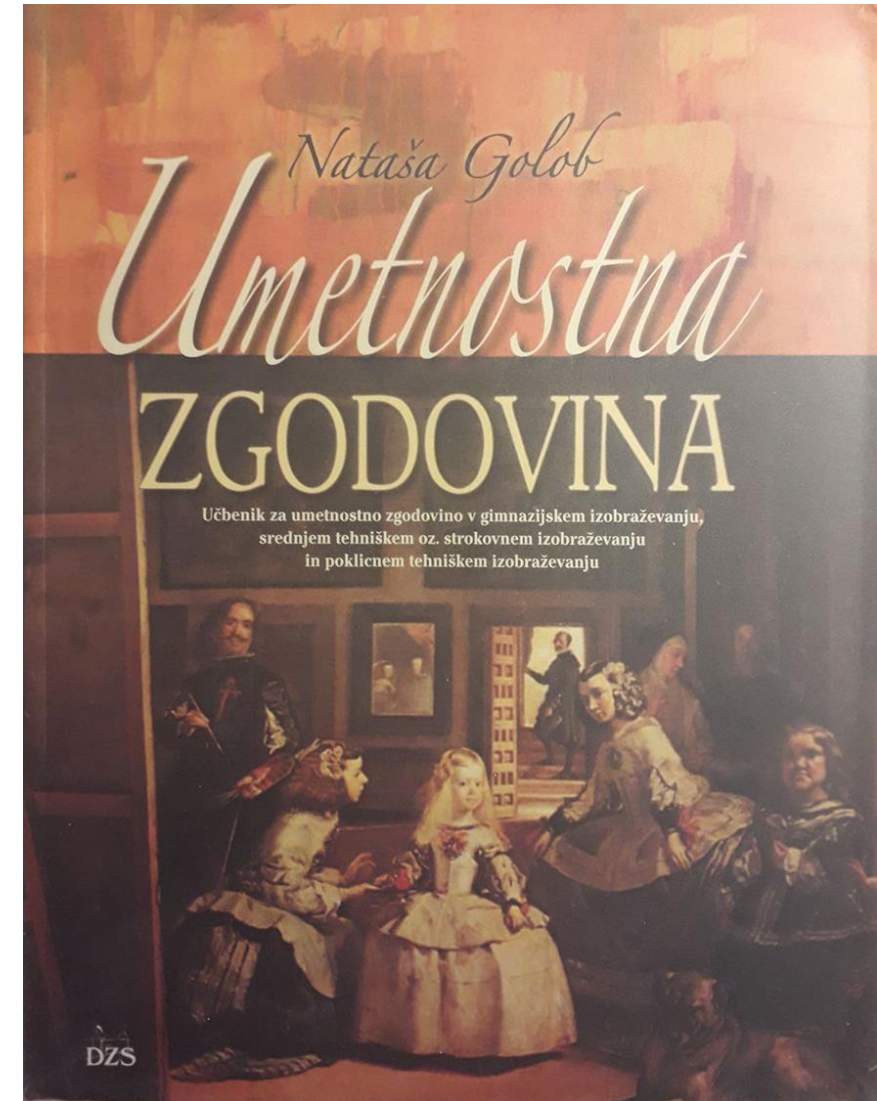
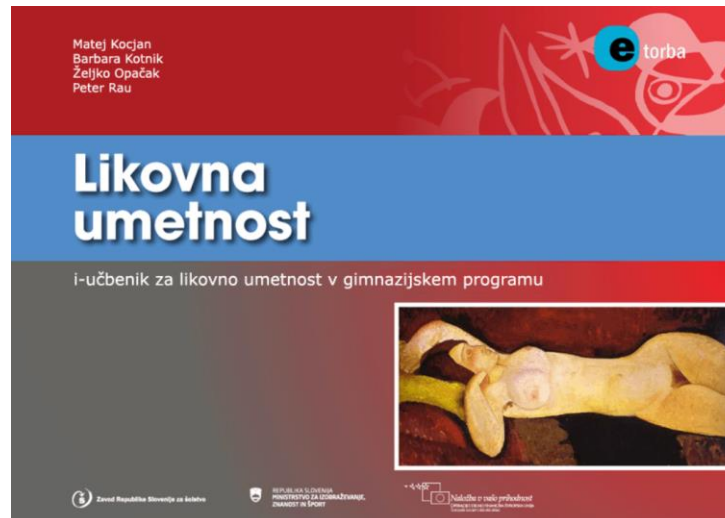

UMETNOSTNA ZGODOVINA

5b. del –
UMETNOST 19. stoletja
ROMANTIKA

Viri:

Umetnostna zgodovina,
Nataša Golob, DZS
Eučbeniki, Likovna umetnost,
gradivo, prosto dostopno na
internetu, Wikipedija,

ZGODOVINSKI SLOGI

SLIKARSTVO 19. STOLETJA

SPREMEMBE V 19. STOLETJU

Stoletje revolucij

Umetnost 19. stoletja je zelo raznolika. Politične in družbene spremembe, narodna gibanja in industrializacija so samo nekateri izmed razlogov, ki so vplivali na sočasen razvoj različnih smeri oziroma gibanj v umetnosti. Pomembno vlogo pri nastanku novih smeri je imel tudi razvoj znanosti.

- V okviru slikarstva 19. stoletja govorimo o gibanjih, ki se niso uveljavila sočasno po vsej Evropi. Letnice začetka in konca posamezne smeri lahko določimo le okvirno, vsako gibanje pa je vzore in pobude črpalo iz kulturno-zgodovinskih razmer, ki so vladale.

Vodilne umetnostne smeri v slikarstvu 19. stoletja so:

- neoklasicizem (1770–1830)
- romantika (prva polovica 19. stoletja)
 - realizem (1840–1870)
 - impresionizem (1860–1890)
- postimpresionizem (okoli 1880–1900)
 - simbolizem (okoli 1880–1900)

*William Turner, leto 1844,
Dež, para in hitrost*

NOVI VEK

Naše štetje

SLIKARSTVO 19. STOLETJA

20. STOLETJE

NEOKLASICIZEM

ROMANTIKA

REALIZEM

IMPRESIONIZEM

POSTIMPR.

SIMBOLIZEM

ZGODOVINSKE OKOLIŠČINE

- **Konec 18. stoletja in v prvi polovici 19. stoletja** so se izoblikovale nove umetniške pobude, na katere sta pomembno vplivala **francoska revolucija**, ki se je začela 14. julija 1789, ter **vzpon Napoleona**.

Napoleon je svojo oblast utrdil leta 1804. Okronal se je za cesarja in uvedel zakonik (*Code Napoléon*), s katerim je okrepil enakost pred zakonom. Do leta 1812 je Napoleon nadzoroval večji del zahodne Evrope, po neuspelem napadu na Rusijo, leta 1812, pa je odstopil. Njegovo cesarstvo je bilo uničeno.

Konec Napoleonove dobe je bil podlaga za narodna gibanja po vsej Evropi. Sledile so številne liberalne vstaje in evropske revolucije, povezane z narodnimi zahtevami. Družbenopolitične in kulturne spremembe so se zrcalile v **spremenjeni vlogi umetnosti in novem položaju umetnika**.

- Za slikarstvo 19. stoletja je tako značilna **prevlada subjektivnosti**. **Drugo polovico 19. stoletja** je zaznamovala tudi **industrijska revolucija**.

Jacques Louis David, leto 1800, Napoleon na prelazu sv. Bernarda

NOVI VEK

Naše štetje

SLIKARSTVO 19. STOLETJA

20. STOLETJE

ROMANTIKA

[oglej si video posnetek](#)

ROMANTIKA

Romantika je izraz za zahodnoevropsko umetniško gibanje v slikarstvu in kiparstvu, ki se je uveljavilo **konec 18. stoletja** in je zaznamovalo vso **prvo polovico 19. stoletja**. Uveljavila se je tudi v literaturi in glasbi.

- Najpomembnejši predstavniki romantičnega slikarstva so: **Théodore Géricault** in **Eugène Delacroix** (*Francija*), **Caspar David Friedrich** (*Nemčija*), **John Constable** in **William Turner** (*Anglija*) ter **Francisco de Goya** (*Španija*).
- Romantično slikarstvo se je razvilo kot nasprotovanje neoklasicističnemu slogu.
- Značilno je »romantično razpoloženje«.
- Prevladujejo zgodovinski in literarni motivi, krajine ter prizori legend.
- Motivi prikazujejo družbene vrednote in ideale. Poudarjajo čustva in se odmikajo od resničnosti.
- Značilni so nemirni, nenavadni prizori in prizori Orienta.
- Umetnik je osamljen junak. Nov tip umetnika, ki ga okolica ne razume, a je predan svoji ustvarjalnosti.
- Oblikovne značilnosti; dinamična, silovita slikarska poteza, raztapljajoči se obrisi, izraziti svetlobni kontrasti, dramatičnost, razgibana kompozicija, poudarjen individualizem in čustvene vsebine.

Francisco de Goya, Parazol, 1777

Francisco de Goya: Streljanje upornikov (El tres de mayo) (1814)

Eugene Delacroix, leto 1830, Svoboda vodi ljudstvo (romantika)

Géricault: Splav Meduze, romantika, 1819

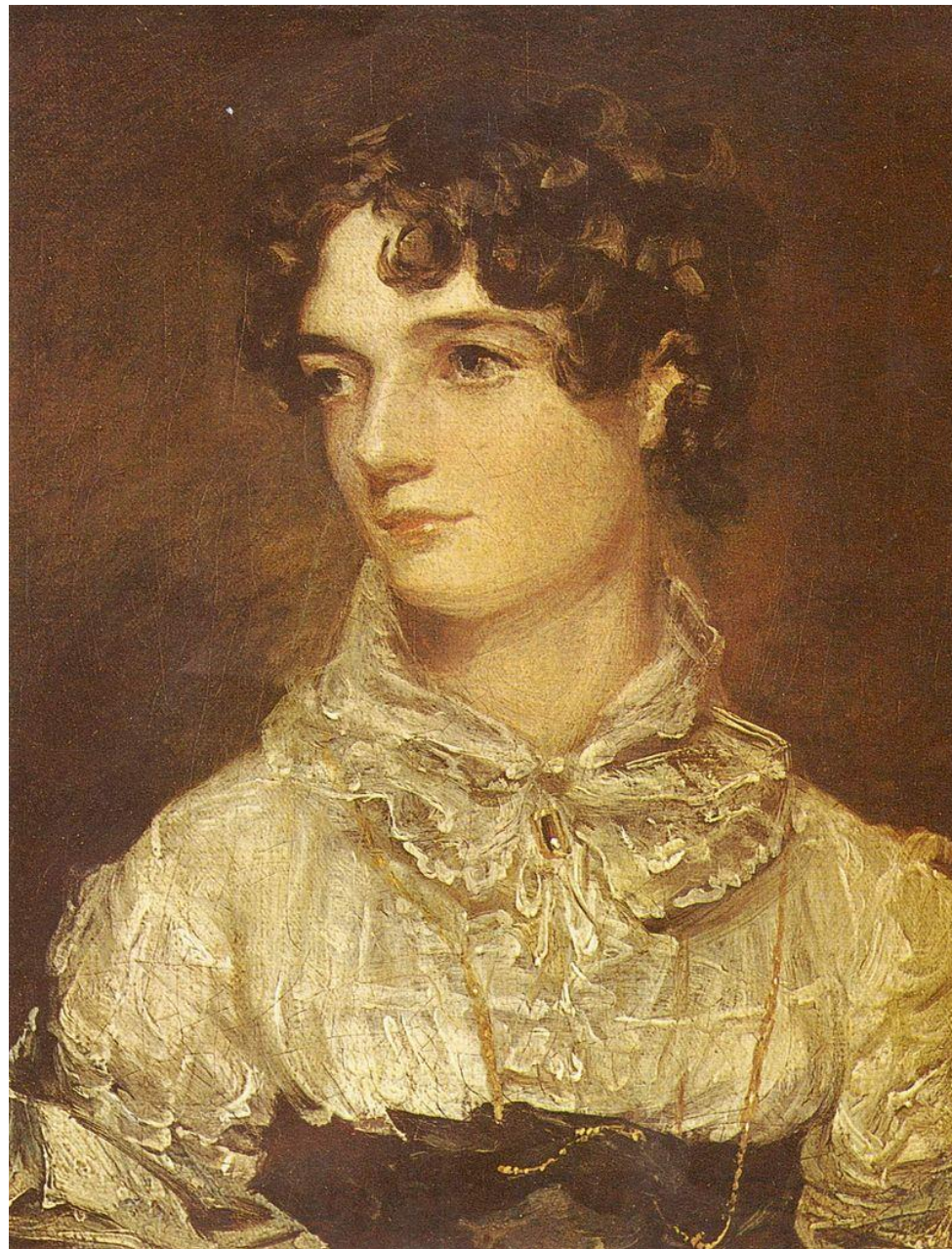
Caspar David Friedrich: Popotnik nad meglanim morjem, 1818,

William Turner: Vleka bojne ladje Temeraire

Jonh Constable, Wivenhoe Park (1816). National Gallery of Art, Washington

Maria Bicknell, naslikal jo je Constable leta 1816

- Romantika je zajela tudi naše kraje. Med slovenskimi slikarji sta najpomembnejša predstavnika romantičnega gibanja **Marko Pernhart** in **Anton Karinger**, ki sta slikala krajine.

Marko Pernhart, Triglav

Anton Karinger, Razor in Mlinarica

BIDERMAJER

Bidermajer je izraz, ki označuje srednjeevropsko umetniško gibanje v slikarstvu, ki se je uveljavilo med letoma **1815 in 1848**.

Začetek gibanja zaznamuje **dunajski kongres leta 1815**, konec pa **marčna revolucija leta 1848**. Slikarstvo prikazuje vrednote **meščanskega kroga**. Med motivi prevladuje **portret**, priljubljena so še **tihožitja in krajine**. Poudarjajo pomen družine, prijateljstva, urejenega in umirjenega življenja ter spoštovanje družbenih načel.

V slovenskem prostoru je slog bidermajerja prevladoval v prvi polovici 19. stoletja. Oblikovno so se slikarji zgledovali po neoklasicističnih umetnikih, barve so umirjene, poudarek je na risbi. Slikarska poteza je jasna. Najpomembnejši predstavniki tega časa so slikarji **Matevž Langus, Jožef Tominc in Mihael Stroj**.

Jožef Tominc, leto 1835, Družina dr. Frušiča

NOVI VEK

Naše štetje

KIPARSTVO 19. STOLETJA

20. STOLETJE

ROMANTIKA

Kiparstvo romantike ni doseglo podobnih vrhuncev kot slikarstvo, vendar sta si zvrsti v marsičem sorodni.

V kiparstvu tega časa prevladujejo **zgodovinske teme**, predvsem tiste, ki so povezane s čustvenimi dogodki bližnje preteklosti. Podobno kot v slikarstvu so se tudi v kiparstvu uveljavili motivi, ki so snov med drugim črpali iz literature.

Na oblike in vsebino so vplivala tudi spoznanja iz daljnih dežel (*orientalizem*). Med motivi se je uveljavila **portretna upodobitev**, za katero je značilno upodabljanje čustvenih stanj upodobljenca.

Kipi so najpogosteje nastali kot okras javnih zgradb.

*François Rude, 1833–1836,
Marseljeza, Slavolok zmage, Pariz*

*Gian Lorenzo Bernini, leto 1671,
Ludovica Albertoni*

NOVI VEK

Naše štetje

ARHITEKTURA 19. STOLETJA

20. STOLETJE

NEOKLASICIZEM

HISTORIČNI
SLOGI

INŽENIRSKA
ARHITEKTURA

HISTORIČNI SLOGI

Številna evropska mesta so bila v 19. stoletju deležna prenove.

Vloga poslopja je močno vplivala na slog oblikovanja zgradbe. Cerkve so najpogosteje dobile neoromansko ali neogotsko podobo. Gledališča so bila zgrajena v neobaročnem slogu, muzeji pa neorenesančnem, saj so s svojim videzom simbolično sporočali renesančne humanistične ideje. Tudi šole so bile zgrajene v duhu renesanse, saj so nosilke izobrazbe. Pri nekaterih primerih lahko opazimo tudi kombinacije različnih minulih arhitekturnih slogov.

Pojav historizma se je uveljavil ob prenovah starih zgradb in ni značilen za novonastajajoče arhitekture.

*Riedel-Dollmann, 1869–1892,
Neuschwanstein Neuschwanstein pri Füssnu*

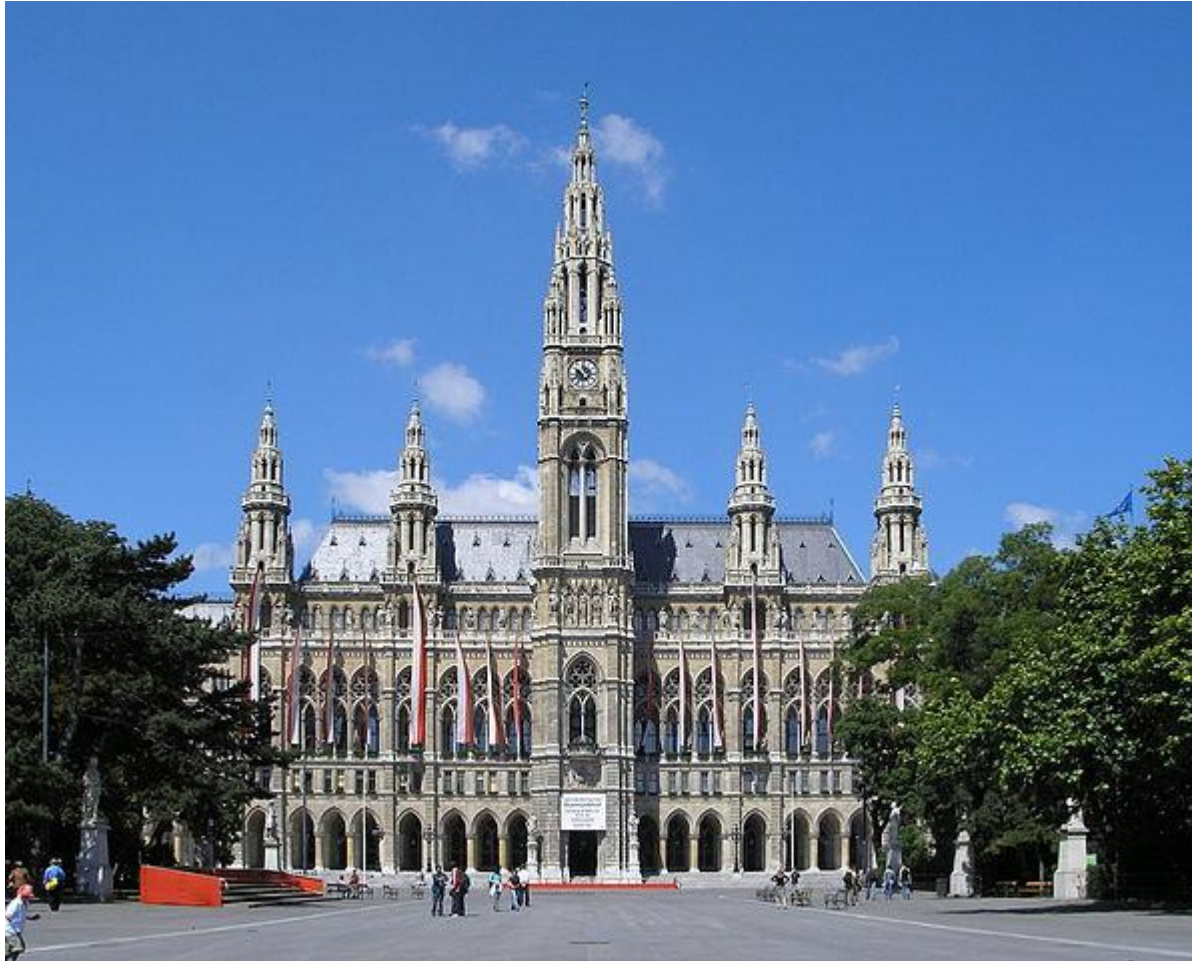
Charles Barry, 1836–1855, Parlament, London

*Gottfried Semper in Karl Freiherr von Hasenauer, 1872–1891,
Umetnostnozgodovinski muzej, Dunaj*

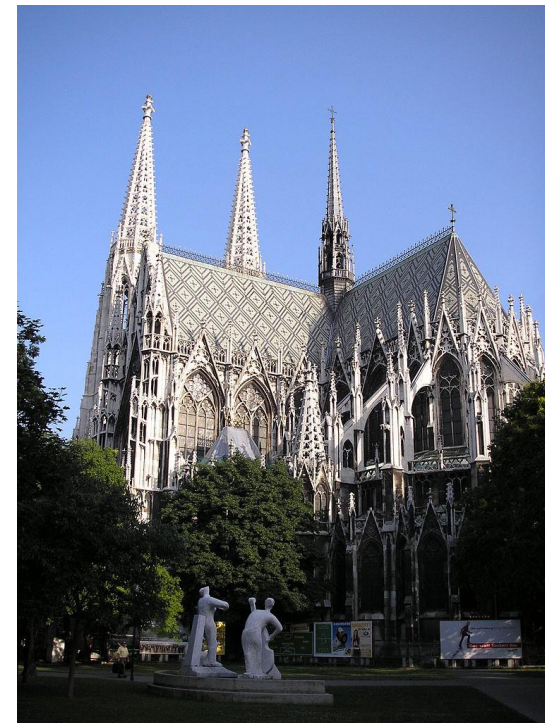
Charles Garnier, 1862–1875, Opera, Pariz

Friedrich von Schmidt, 1872–1883, Mestna hiša, Dunaj, Avstrija, neogotika

GOTIKA Stolnica Naše gospe (Notre Dame), 1163–1260, Pariz, Francija

*NEOGOTIKA
Heinrich von Ferstel,
leto 1879, Votivna cerkev,
Dunaj*